

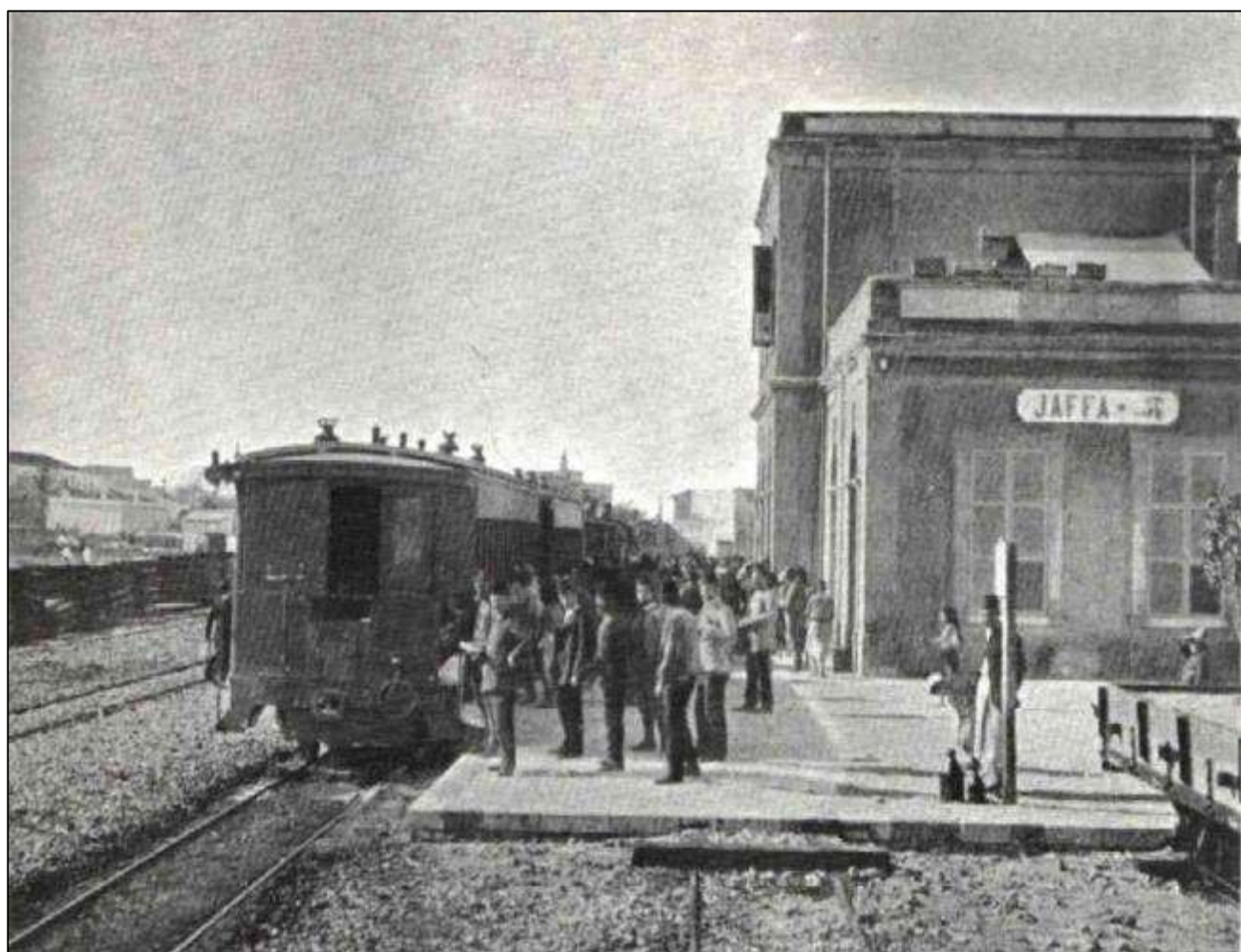
פסים של רכבת

בולים בעיצוב חדשני ומוזר התקבלו ברגשות מעורבים בקרב אספני הבולים

לציון מלאת 100 שנים לקו הרכבת יפו-ירושלים, הנפיק דואר ישראל בשנת 1992 ארבעה בולים וגיליונית זיכרון. מעצב הבול, אד ואן-אויין, בחר לעצב את הפריטים בסגנון חדשני שאפשר לו לשלב בהם מידע רב, אולם נתקל בתגובות שליליות וכעוסות מצד אספני הבולים.

קו הרכבת יפו-ירושלים

בשנת 1890, לאחר שנים רבות של תכנונים ועיכובים, החלה הנחת מסילת הברזל מיפו לירושלים. זו הייתה מסילת הברזל הראשונה במזרח התיכון. לאחר כשנתיים וחצי, ב-26 בספטמבר 1892, יצאה מיפו הרכבת הראשונה שנכנסה לירושלים לאחר כארבע שעות. חנוכת המסילה היוותה צעד חשוב לפיתוח הכלכלה והתיירות בארץ ישראל, ולמרות קשיים רבים בהפעלתה ריכזה הרכבת את מרבית נפח התנועה לירושלים.

מקור: ויקיפדיה

תחנת הרכבת של יפו, 1892

הנפקת הבולים לכבוד המסילה

בשנת 1992, לרגל מלאת מאה שנים לחנוכת מסילת הברזל הראשונה בארץ ישראל, החליט דואר ישראל לציין את האירוע ולהנפיק סדרת בולים שתוקדש לרכבת. הסידרה כללה ארבעה בולים וגיליונית זיכרון. הכנת הבולים הופקדה בידי המעצב אד ואן-אויין, אשר התבלט באותה תקופה בעיצוב החדשני ופורץ הדרך של הבולים שיצר.

הנפקת הבולים לכבוד המסילה

בנוסף, הונפקו בולי הרכבת גם במתכונת של גיליון בולים מיוחד אשר נמכר לציבור בתוך קונטרס.

כריכת הקרטון של הקונטרס עוצבה בהשראת לוח זמנים של רכבת ישראל אשר פורסם במקור בשנת 1924.

עיצוב בולי הרכבת

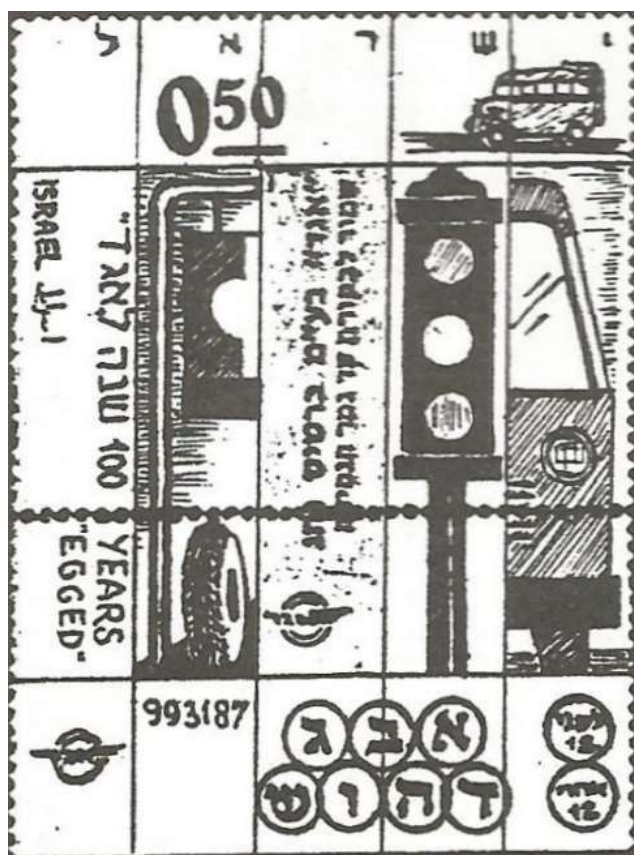
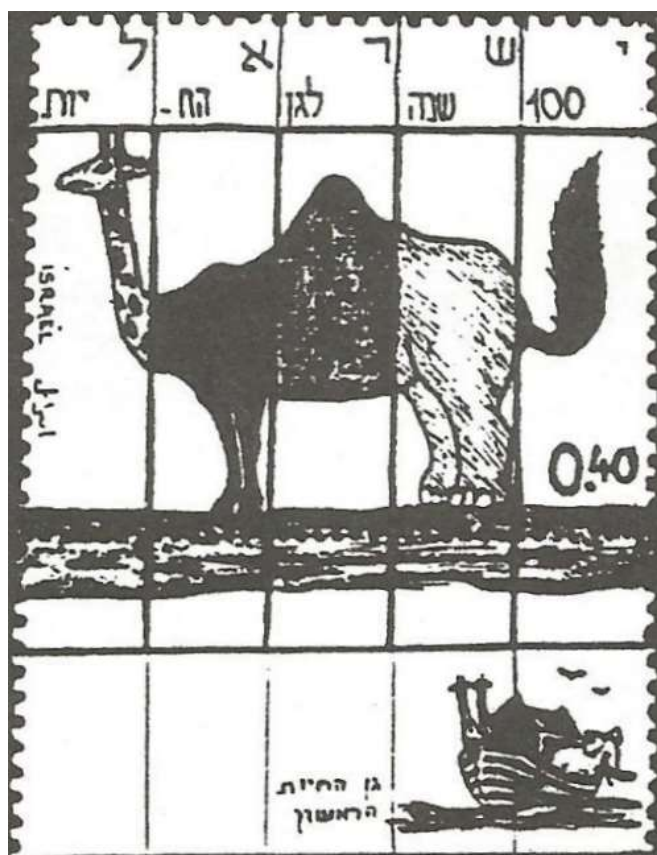
בניסיון לשלב בפריטים הבולאים פרטי מידע רבים ככל האפשר, בחר אד ואן-אויין לעצב את הבולים במתכונת של פסים אנכיים שכל אחד מהם הציג פריט מידע אחר.

עיצוב בולי הרכבת

הייתה זו הפעם הראשונה בה הופקו בישראל בולים במתכונת זו, והם התקבלו ברגשות מעורבים על ידי ציבור הבולאים. מרבית אספני הבולים טענו כי הפסים הצרים שלרוחב הבול הקטן מקשים על הבנת הפרטים המופיעים בהם.

הגדיל לעשות אספן בולים בשם אליעזר שרף אשר פרסם, בהשראת עיצוב בולי הרכבת, קריקטורות ובהן הצעות להנפקת "בולים" אשר יוקדשו לחברת האוטובוסים "אגד" ולגן החיות.

עיצוב בולי הרכבת

לאור הביקורת בה התקבלו הבולים החליט השירות הבולאי לשלב בקטלוג הבולים שהנפיק דף הסבר מיוחד ובו תיאור מפורט של הפרטים ששולבו בבולי הרכבת ובגיליונית הזיכרון. זהו דף ההסבר היחיד ששולב בקטלוג, למרות שקיימים בולים נוספים המכילים פריטי מידע הדורשים הבהרה. גם אם על פי דעתו האישית של האספן עיצוב הבולים מבלבל ובעייתי, אין להכחיש כי מדובר בבולים המושכים את תשומת לבו של הצופה ודורשים ממנו לבחון אותם בעיון ולא להסתפק במבט מרפרף.

דפוס: ירושלים, ישראל. שנת ה'תשנ"א (1990). **נושא: 100 שנה לקו הרכבת ירושלים-יפו.** **סדרה: 100 Years Jaffa-Jerusalem Railway Line – Souvenir Sheet.**

1. A steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State); a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State); a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

2. Part of the passenger timetable (1900); a train ticket for the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State); a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

3. Beit Giza station, the railway station in Jaffa at the turn of the century; a covered platform at Lod station; a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

4. The first of the Jerusalem station, entrance to the Station Master's office at Lod station; Beit Giza station, the railway station in Jaffa at the turn of the century; a covered platform at Lod station; a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

5. A driver on the footplate of a diesel electric locomotive, a maintenance worker on a big diesel electric locomotive of 1900 hp, a ladder plate of a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

6. Part of a drawing of the "Baldern" engine (made in the United States, 1918); crossing the wheels of a steam engine; a diesel-electric locomotive of the type in service on the line today; a passenger train climbing the hands of the Sony River on the way to Jerusalem; a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

7. A junction of Lod station, a mechanical signalling with semaphore arms at Lod station; an electric signalling (used in Tel Aviv Central Station, which is meant to be joined to the Jerusalem line this year); a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

8. Mechanical locking points at Lod station; a diesel (ground) semaphore at Lod station; a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

100 שנה לקו הרכבת ירושלים-יפו **100 YEARS JAFFA-JERUSALEM RAILWAY LINE – SOUVENIR SHEET**

1. A steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State); a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State); a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

2. Part of the passenger timetable (1900); a train ticket for the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State); a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

3. Beit Giza station, the railway station in Jaffa at the turn of the century; a covered platform at Lod station; a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

4. The first of the Jerusalem station, entrance to the Station Master's office at Lod station; Beit Giza station, the railway station in Jaffa at the turn of the century; a covered platform at Lod station; a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

5. A driver on the footplate of a diesel electric locomotive, a maintenance worker on a big diesel electric locomotive of 1900 hp, a ladder plate of a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

6. Part of a drawing of the "Baldern" engine (made in the United States, 1918); crossing the wheels of a steam engine; a diesel-electric locomotive of the type in service on the line today; a passenger train climbing the hands of the Sony River on the way to Jerusalem; a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

7. A junction of Lod station, a mechanical signalling with semaphore arms at Lod station; an electric signalling (used in Tel Aviv Central Station, which is meant to be joined to the Jerusalem line this year); a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

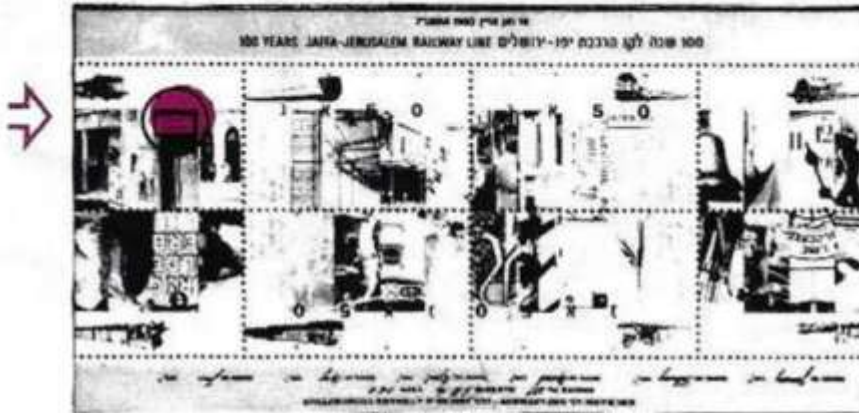
8. Mechanical locking points at Lod station; a diesel (ground) semaphore at Lod station; a steam locomotive (1900) on the Jaffa-Jerusalem line (below the founding of the State).

ההסבר בקטלוג מספר 14 של השירות הבולאי

האם יש שגיאת כתיב בבול?

הבולאים אכן בחנו בעיון את הבולים, וגילו שגיאת כתיב באחת התמונות.

מצאנו טעות כתיבו

בגליון הזכרון לציון 100 שנה לקו הרכבת יפו-ירושלים, בבול מס' 4, מופיע השלט של משרד מנהל תחנת הרכבת בלוד. הכיתוב בשלט באנגלית מופיע "MANEGMENT" ולא "MANAGMENT" כפי שצריך להיות אז מי באמת יושב בחדר הזה?

שלום ברנר
קרית ביאליק

מגזין שובל, גיליון 2, עמ' 27

למעשה, צריך היה להיות כתוב Management, אבל הטעות לא הייתה בבול. תצלום התחנה מגלה כי הכיתוב השגוי Manegment הופיע במקור.

המידע המשולב בבולים

בבולים ובגיליונית הזיכרון שובצו 32 פריטי מידע המשקפים את פעילות הרכבת בישראל.

קבוצה 4

קבוצה 3

קבוצה 2

קבוצה 1

קבוצה 8

קבוצה 7

קבוצה 6

קבוצה 5

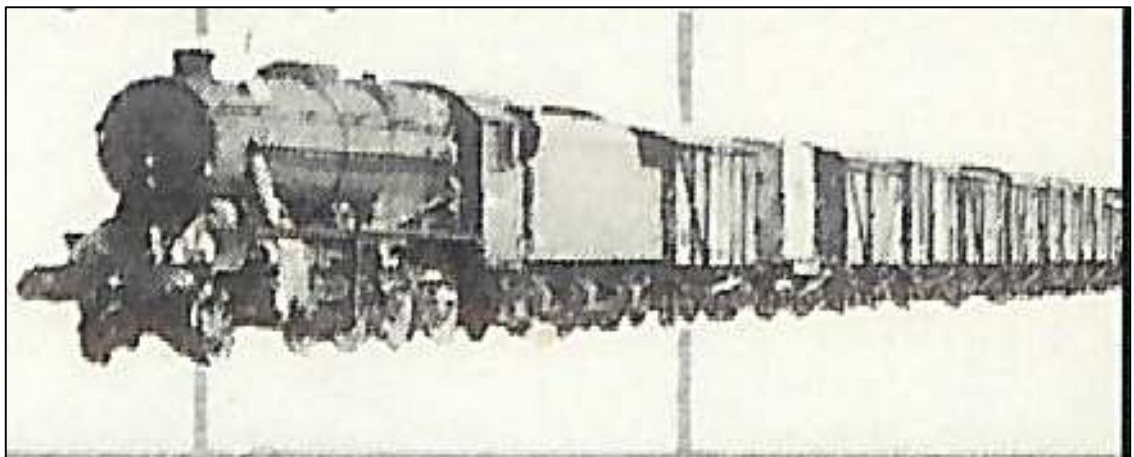
קבוצה 1

שולי הגיליונית

04 03 02 01

קטר קיטור שנבנה באנגליה ב-1942 והוצא מן השירות
ב-1958 (מספר 70414), מיון גלגלים 2-8-0.

קבוצה 1

נהג בקטר ג'נרל מוטורס בעת הנסיעה.

01

עובד תחזוקה על קטר דיזל-חשמלי
בהספק של 2200 כוח-סוס.

02

קבוצה 1

תווית יצרן של קרון משא שנבנה
באנגליה בשנת 1911.

03

קטר קיטור אופייני מהתקופה שקדמה
לקטרי הדיזל. הקיטור האחרון ברכבת
ישראל הוצא מן השירות ב-1959.

04

קבוצה 2

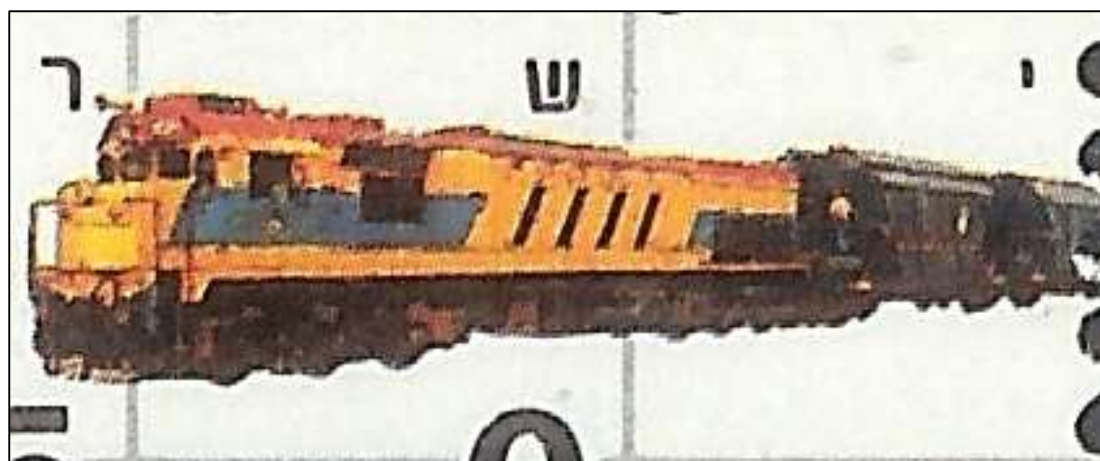
הבול הרגיל

הבול מהגיליונית

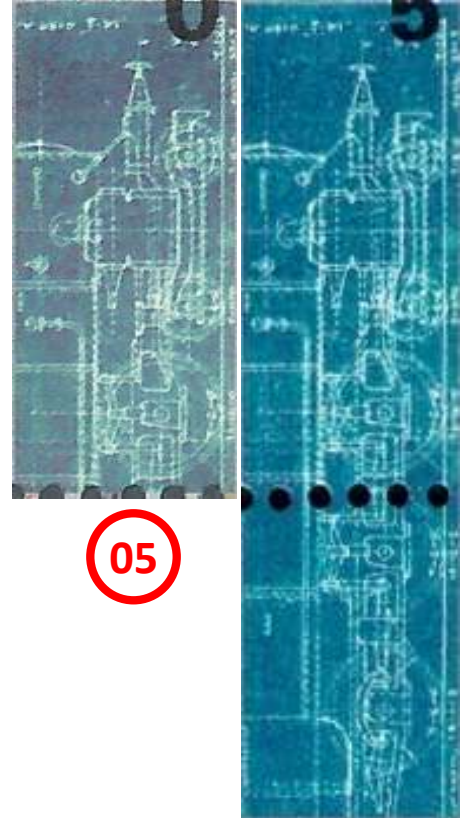
08 07 06 05

קטר חדיש מתוצרת ג'נרל מוטורס 3000 כוח-סוס.

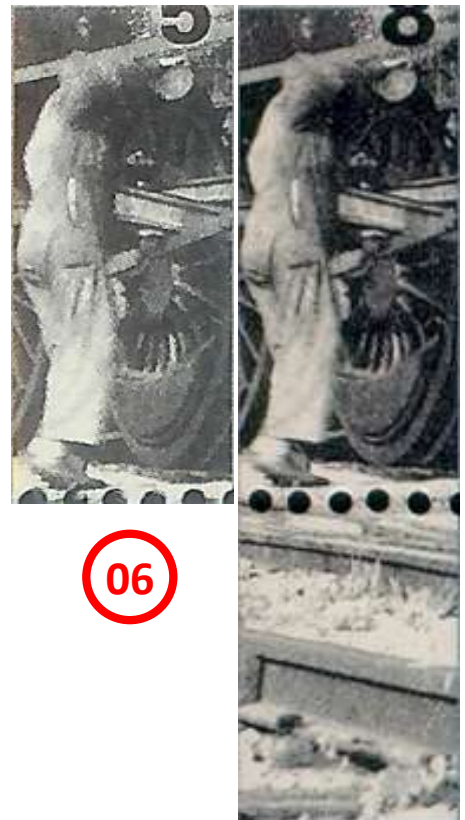
קבוצה 2

קטע משרטוט קטר "בלדוין" (תוצרת ארה"ב, 1918).

05

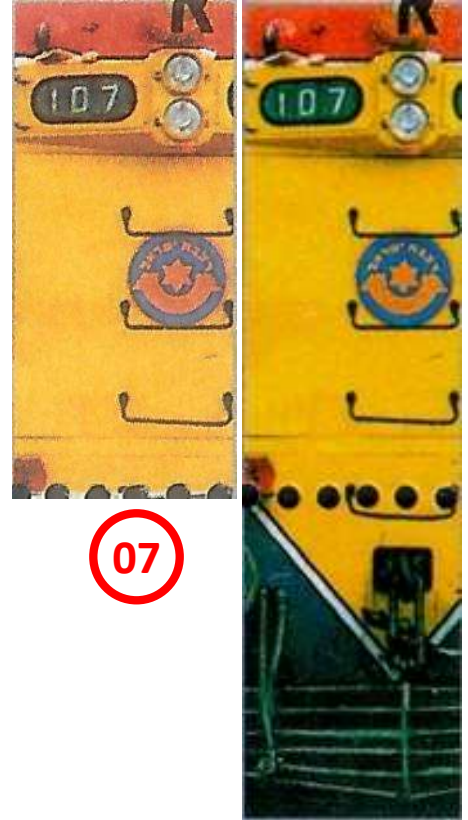
עובד רכבת משמן גלגלי קטר קיטור.

06

קבוצה 2

קטר דיזל מסוג הקטרים ששימשו בקו
בשנת 1992.

07

רכבת נוסעים עולה בפיתולי נחל שורק
בדרך לירושלים.

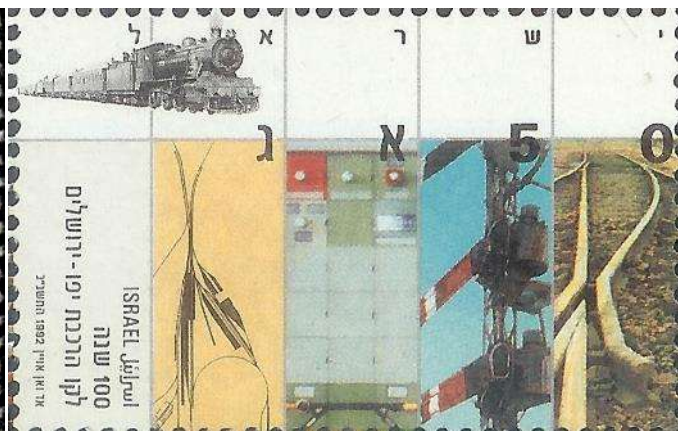

08

קבוצה 3

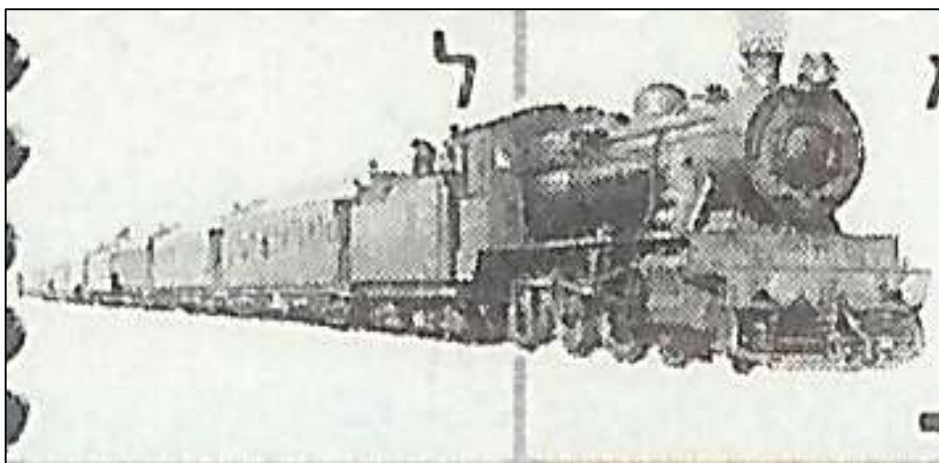
הבול הרגיל

הבול מהגיליונית

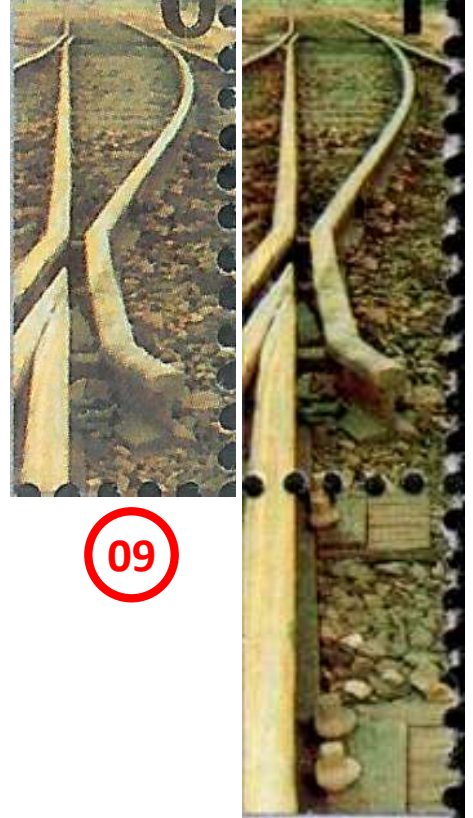
12 11 10 09

קטר קיטור שנבנה בסקוטלנד בשנת 1935 (מיון גלגלים 4-6-0).

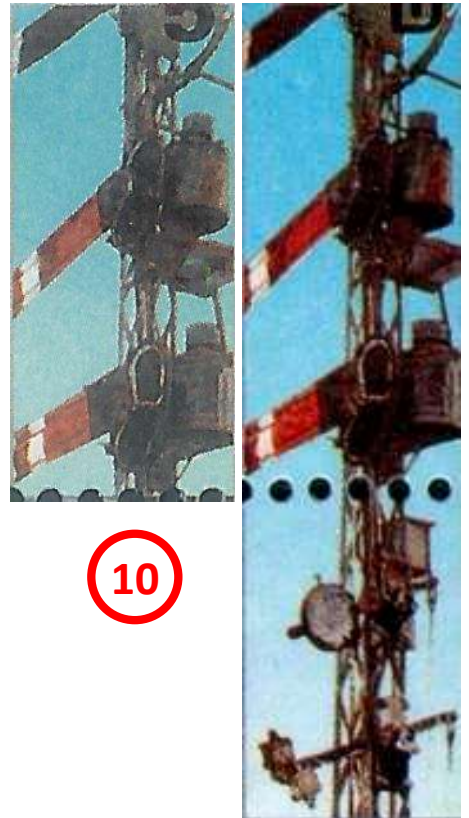
קבוצה 3

הסתעפות מסילות בתחנת לוד.

09

עמוד עם זרועות סמפור הנמצא בתחנת לוד.

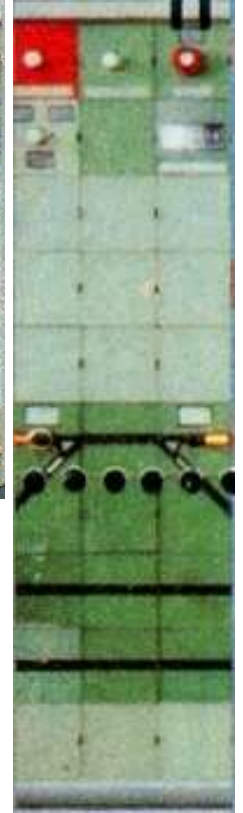
10

קבוצה 3

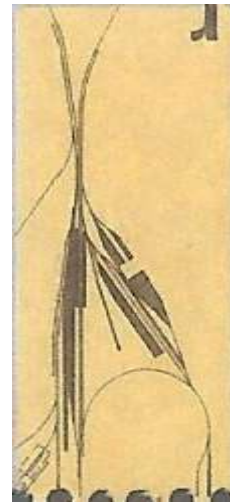
לוח איתות חשמלי בתחנת ת"א מרכז
שהתחברה בשנת 1992 לקו ירושלים.

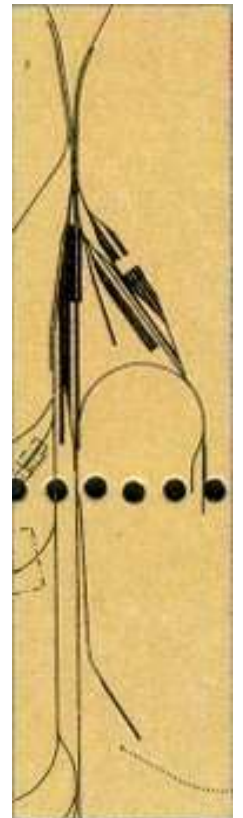
11

מפת המסילות בתחנת לוד.

12

קבוצה 4

שולי הגיליונית

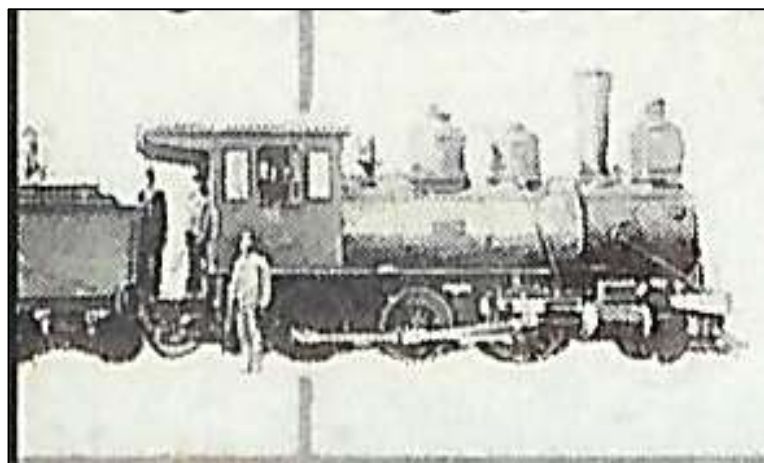
16

15

14

13

אחד מחמשת הקטרים הראשונים שפעלו בקו. מיון
גלגלים 2-6-0.

קבוצה 4

מערכת שילוב מסילות באיתות מכני
בתחנת לוד.

13

איתות חשמלי שהותקן לראשונה ב-
1958 בקו ת"א-חיפה שימש בשנת
1992 ברוב הקווים הראשיים.

14

קבוצה 4

מחווין של מתקן שרביטי באיתות מכני, המאפשר מעבר בטיחותי של רכבת בקטע מסילה יחידנית.

15

תמרור "צלב אנדריוס" המוצב במפגש מסילה/כביש, הכולל חצייה של יותר ממסילה אחת.

16

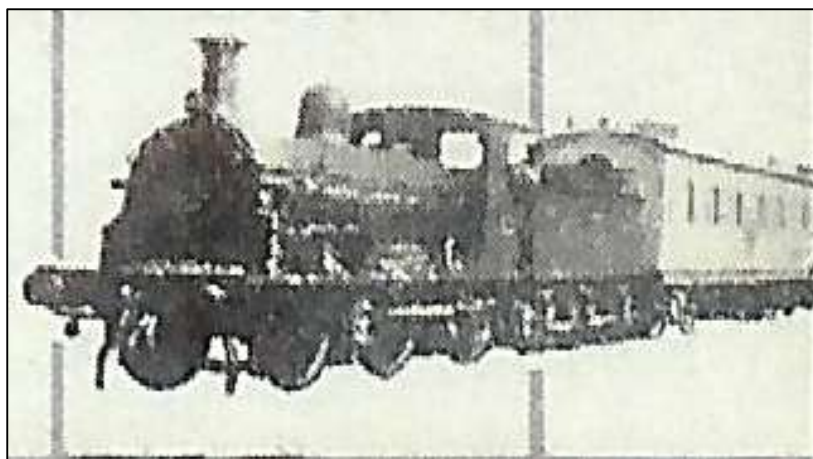
קבוצה 5

שולי הגיליונית

20 19 18 17

קטר קיטור במיון גלגלים 0-6-0 וקרונות נוסעים שנבנו באנגליה בסוף המאה ה-19 ותחילת המאה ה-20. חלק מן הקרונות שימשו עד ל-1962.

קבוצה 5

כרטיסן ברכבת נוסעים.

17

שעון קיר שהיה בשימוש בתחנות
הרכבת לפני קום המדינה.

18

קבוצה 5

קרונוט נוסעים ליד הרציף.

19

פעמון מהסוג שהיה בשימוש בכמה
תחנות גדולות, ומוצג במוזיאון הרכבת.

20

קבוצה 6

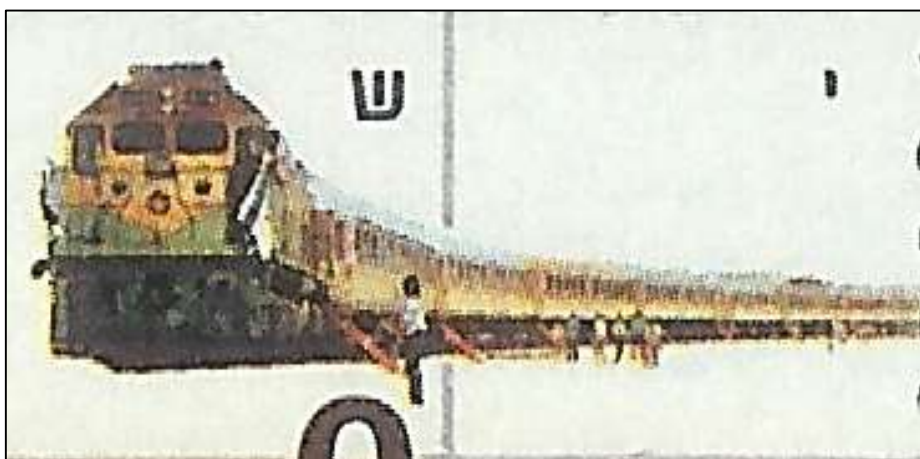
הבול הרגיל

הבול מהגיליונית

24 23 22 21

קטר דיזל חדיש (2000 כוח-סוס).

קבוצה 6

קטע מלוח זמני הרכבת (1926).

21

כרטיס רכבת בקו יפו-ירושלים (לפני קום המדינה).

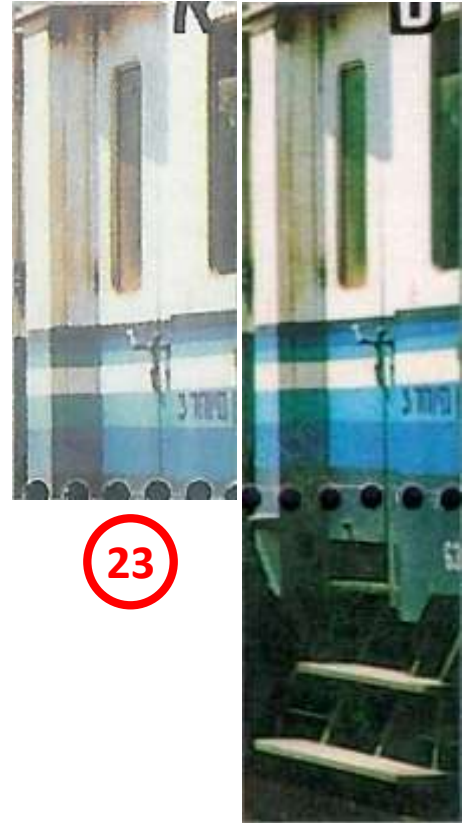
PALESTINE MAILWAYS
JAFFA
القدس الشريف
TO
JERUSALEM
إلى

22

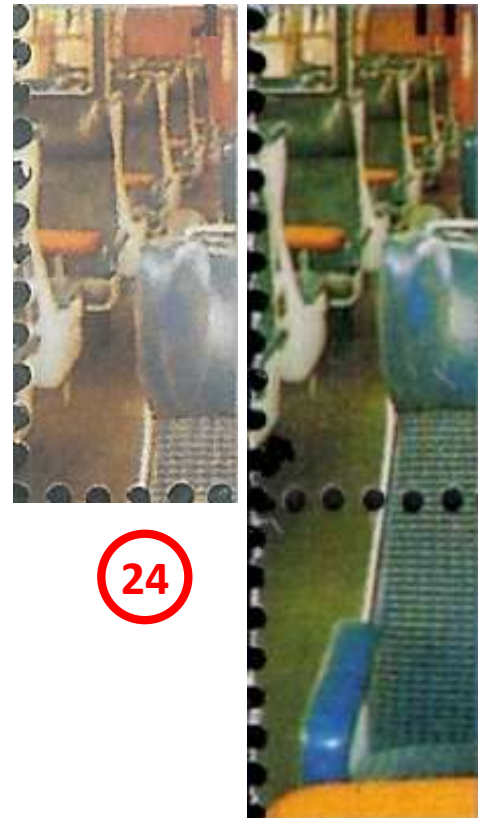
22

קבוצה 6

קרן נוסעים מחודש.

פנים קרון.

קבוצה 7

הבול הרגיל

הבול מהגיליונית

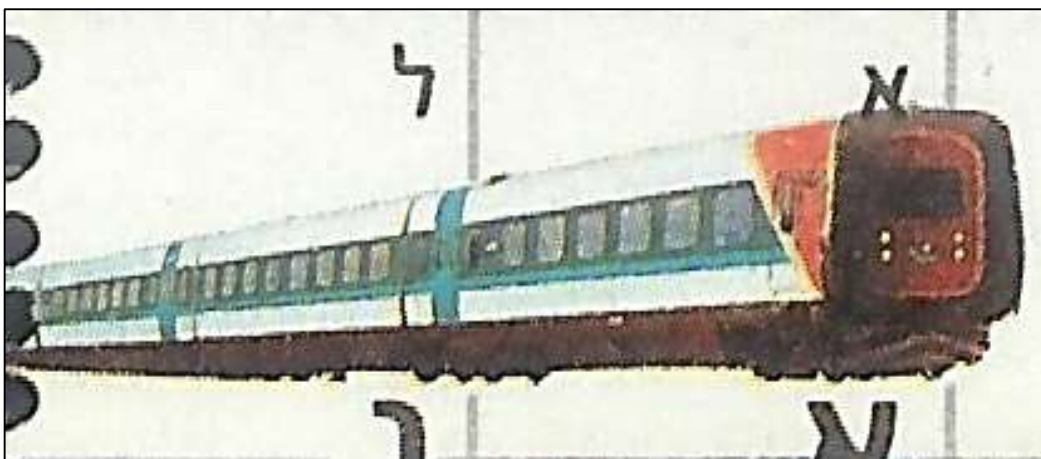
28

27

26

25

אחד מעשרת מערכי הקרנוע שהגיעו לארץ בשנת המאה (1584 כוח-100).

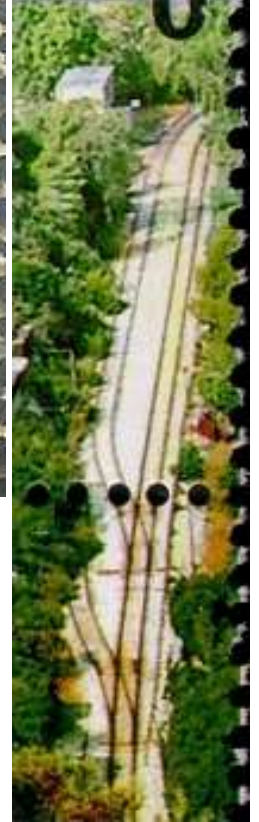

קבוצה 7

מסילות בתחנת בר גיורא.

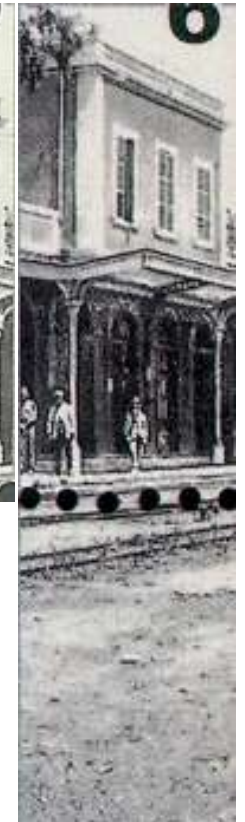
25

תחנת הרכבת ביפו (בתחילת המאה).

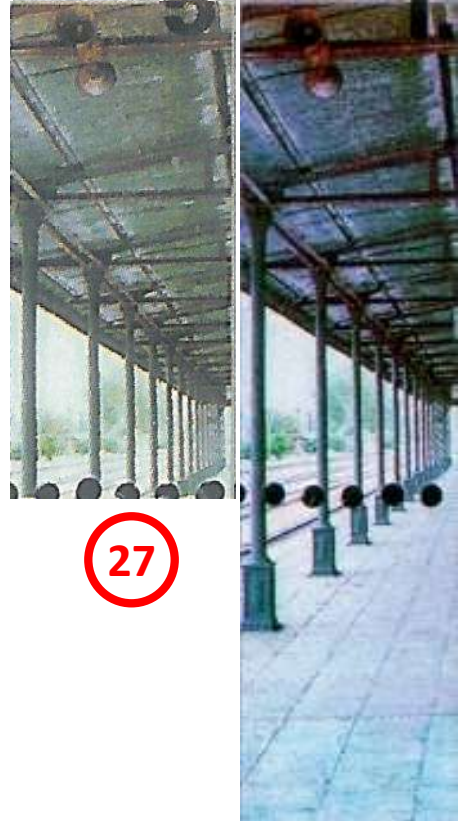

26

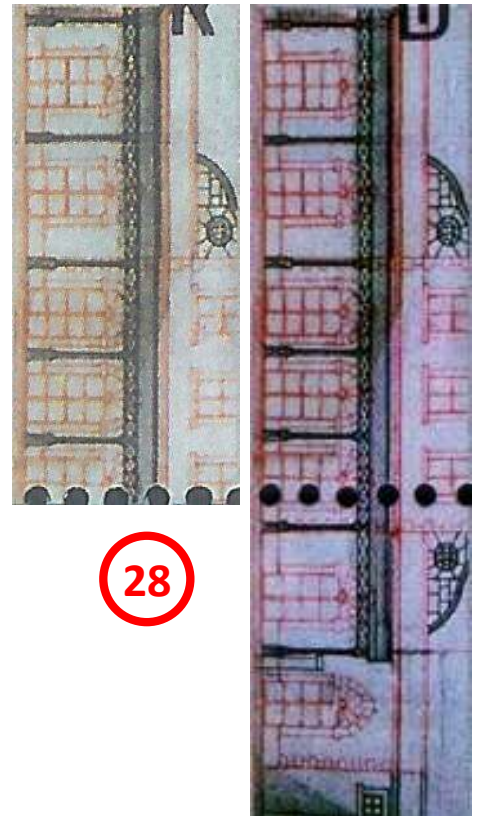
קבוצה 7

רציף מקורה בתחנת לוד.

27

שרטוט חזית התחנה בירושלים.

28

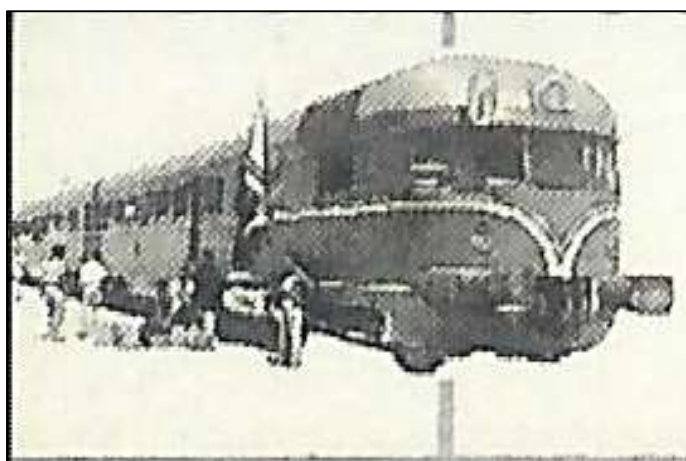
קבוצה 8

שולי הגליונית

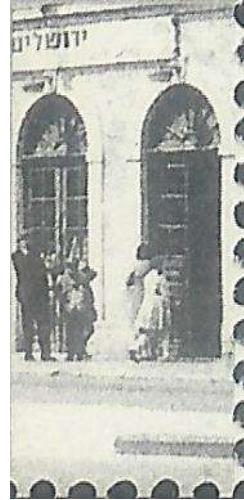
32 31 30 29

אחד מאחד עשר מערכי קרנוע שנבנו בשנות החמישים בגרמניה (1000 כוח-סוס), והוצאו מהשירות בשנות השבעים.

קבוצה 8

חזית הכניסה לבניין תחנת ירושלים
בשנת 1992.

29

לשכת מנהל תחנת לוד בשנת 1992.

30

קבוצה 8

תחנת בתיר בתחילת העידן הבריטי
בארץ.

31

קטע ממבנה תחנת בית שמש.

32